

دخلوخرج

شنبه ۹ آذر ۱۳۹۸ - شماره ۴۲

خراسان شماره۲۰۲۵۴

پرونده روز

حساب و کتاب دخل و خرج درباره طرح افزایش قیمت بنزین و پرداخت یارانه

برندگان و بازندگان یارانه بنزینی

دو هفته ای از اعلام آغاز طرح سهمیه بندی بنزین و کمک معیشتی خانوار می گذرد. طرحی که طبق آن، دولت قصد داشته تا حد امکان با افزایش قیمت بنزین برای مصارف شخصی، عواید حاصل را بین خانوارهای هفت دهک تقسیم کند. کمتر کسی است که از جریثات این طرح مطلع نباشد. به طور

محمد حتگو
نویسنده

چه بر سر بودجه خانوارها می آید؟

طبق آمارهای موجود حدود ۵۲ درصد مردم خودرو ندارند. بنابراین طرف مهم دیگر ماجرای سهمیه بندی- یارانه بنزینی، این خانوارها هستند که عمدتا در لیست ۷ دهک کم درآمدتر جای می گیرند. این افراد اگر چه یارانه بنزینی را به شرح گفته شده دریافت می کنند، اما به همراه خودرودارها، با سه نوع موج توری ناشی از افزایش قیمت بنزین مواجه خواهند شد.

■ **الف) رشد مستقیم هزینه ها**

طبق داده های مرکز آمار ایران، سهم هزینه های بخش حمل و نقل در بودجه خانوارها حدود ۹/۵ درصد است. در این میان، گزارش مرکز پژوهش های مجلس نشان می دهد که سهم هزینه بنزین از بودجه خانوار در دهک های مختلف (در سال ۹۵) بین ۱/۸ تا ۳ درصد متغیر بوده است. لذا می توان گفت رشد قیمت بنزین به طور متوسط و مستقیم، می تواند تا ۲/۴ درصد هزینه های خانوار را افزایش دهد.

■ **ب) رشد غیر مستقیم هزینه ها**

دولت در طرح سهمیه بندی بنزین تا حد امکان تلاش کرده تا تاثیر غیر مستقیم توری این تصمیم را با تخصیص سهمیه به انواع خودروها کاهش دهد. چرا که افزایش نرخ بنزین، «به سهم خود» منجر به رشد هزینه های تولید در بخش های مختلف خواهد شد و اگر تولید کنندگان یا ارائه دهندگان خدمات، این رشد قیمت را به خانوارها تحمیل کنند (که به احتمال زیاد همین کار را خواهند کرد) خانوارها با رشد غیر مستقیم هزینه های خود از این مسیر نیز مواجه خواهند شد.

اما این که این تاثیرات چقدر هستند را شاید با یک مثال بتوان بهتر بیان کرد. ماجرا این است که برخی با رشد ۵۰ تا ۳۰۰ درصدی قیمت بنزین در شرایط کنونی نسبت به قبل از سهمیه بندی بنزین نتیجه می گیرند که مثلاً نرخ ارائه خدمات تاکسی ها هم باید به همین اندازه ها افزایش یابد. این در حالی است که اولاً برخی محاسبات نشان می دهند که سهم هزینه بنزین از کل هزینه تمام شده ارائه خدمات تاکسی ها (که در آن استهلاک دستمزد خالص راننده، هزینه های بیمه، هزینه های پارکینگ و ... نیز وجود دارد) قطعاً بسیار کمتر از این ارقام است. ثانیاً در شهری مانند مشهد، قریب به اتفاق تاکسی ها دوگانه سوز هستند که تاثیر افزایش نرخ بنزین بر هزینه خدمات آن ها تا حد زیادی کم خواهد کرد!

لذا این مثال و نیز نتایج محاسبات دقیق تر دیگر نشان می دهد که درصد تاثیر واقعی افزایش نرخ بنزین بر هزینه های غیر مستقیم خانوارها (از منظر هزینه تولیدات) اصلاً به آن اندازه ای که برخی تصور می کنند نیست و بررسی های انجام شده، این رقم را در حدود ۱،۵ درصد نشان می دهد.

■ **ج) موج روانی رشد قیمت ها**

تجربیات گوناگون نشان داده است که باید برای کارکرد انتظارات در اقتصاد جایگاه خاصی قائل شد. ولو این که انتظارات موهومی باشد. همان طور که بیان شد، تاثیر مستقیم و غیر مستقیم افزایش نرخ بنزین در نهایت می تواند ۴ درصد باشد. اما اگر تدابیر مدیریتی برای اطمینان بخشی به انتظارات خانوارها و تولیدکنندگان در بیان تاثیر اندک رشد قیمت بنزین (و نه گازوئیل و CNG و ..) کافی نباشد می توان رشد دومینو وار قیمت ها در نتیجه انتظارات توری را شاهد بود. دومینویی که می تواند دامنه مشخصی داشته با ابعاد وسیع تری پیدا کند. لذا آن موضوعی که مردم از آن نگرانی دارند، مجموع تاثیر این سه نوع رشد هزینه ها و قیمت ها و به خصوص ابعاد روانی آن است. به همین خاطر هم هست که روزنامه خراسان در پویش «گران نمی خیرم» تلاش داشته تا حدامکان، قدیمی در جهت کنترل تاثیرات موهومی توری سهمیه بندی بنزین بردارد.

وضعیت دخل و خرج دهک ها چقدر تغییر می کند؟

اما اگر بخواهیم تخمینی در خصوص تراز بودجه خانوار قبل و بعد از سهمیه بندی داشته باشیم، ناچاراً باید به داده های مرکز آمار در حوزه درآمد- هزینه دهک های خانوار مراجعه کنیم. بر این اساس، می توان محاسبه کرد که شاخص قیمت مصرف کننده برای خانوارها در کل سال ۹۷ تا آبان ۹۸، ۳۶،۸ درصد افزایش یافته است. لذا می توان تراز بودجه خانوارها قبل از سهمیه بندی بنزین را به شرح جدول شماره ۱ محاسبه کرد.

این محاسبات نشان می دهند که مازاد بودجه خانوارهای نه دهک قبل از سهمیه بندی بنزین مثبت بوده است. البته شاید جای کمی تعجب داشته باشد که چطور با

حقوق مادران در زمان مرخصی زایمان چطور محاسبه می شود؟

با سلام و وقت به خیر؛ من می خواستم بدونم در زمان مرخصی زایمانم که دقیقاً از ابتدای سال ۹۹ شروع می شود چقدر حقوق دریافت می کنم؟ در تامین اجتماعی سه سال و شش ماه تا اون موقع سابقه کار دارم و در این کار یک سال و شش ماه سابقه کار دارم. حقوقی که با حقوق پایه به همراه اضافه کار، حق مسکن و خواربار، حق مدرک و... برای من واریز می شود و در سابقه تامین اجتماعی هم ثبت شده برابر با سه میلیون و ۵۰۰ هزار

تومان است. میزان حقوقم در زمان مرخصی زایمان چقدر است؟ آیا در فرمول فقط حقوق پایه حساب می شود؟ یا اضافه کار هم با توجه به این که در تامین اجتماعی ثبت هست آیا شامل آن می شود؟ آیا با توجه به این که در سال جدید قرار شده حدود ۱۵درصد به درآمد خالص اضافه شود این افزایش برای من هم تاثیری دارد و در سال جدید با حقوق جدید حساب می شود؟ براساس ماده ۶۷ قانون سازمان تأمین اجتماعی، در صورتی که

بنزین مصرف کنند.

■ **ج) مازاد رفاه خانوار با فرض ثابت شدن مصرف بنزین در ۶۰ لیتر در ماه**

جدای از دو حالت فوق، ممکن است برخی خانوارها بخواهند قید استفاده از بنزین آزاد را بزنند. این خانوارها در حقیقت می خواهند ضمن استفاده از مزایای بنزین یارانه ای و از دست ندادن ذخیره کارت سوخت بعد از ۶ ماه، مازاد یارانه خود را صرف بخش های دیگر بودجه خود کنند. در این حالت، می توان محاسبه کرد که با ثابت شدن هزینه بنزین خانوار در رقم ۹۰ هزار تومان (برای ۶۰ لیتر بنزین یارانه ای)، تراز هزینه بنزین-یارانه خانوارهای تک نفره، منفی می شود. اما خانوارهای ۲ نفر تا ۵ نفر، امکان پس انداز ۱۳ تا ۱۱۵ هزار تومان در هر ماه را خواهند داشت.

جدول شماره ۵	یارانه بنزین	مازاد رفاه طبق الگوی مصرف ۶۰ لیتر در ماه
خانوار تک نفره	۵۵،۰۰۰	۳۵،۰۰۰-
خانوار ۲ نفره	۱۰۳،۰۰۰	۱۳،۰۰۰
خانوار ۳ نفره	۱۳۸،۰۰۰	۴۸،۰۰۰
خانوار ۴ نفره	۱۷۲،۰۰۰	۸۲،۰۰۰
خانوار ۵ نفره به بالا	۲۰۵،۰۰۰	۱۱۵،۰۰۰

۳ معادله بنزینی-یارانه ای برای خودرودارها

یکی از مزایای پرداخت نقدی یارانه بنزین به خانوارها، ایجاد قدرت انتخاب برای آن ها بین استفاده از خودرو یا ذخیره یارانه پرداختی است. در این رابطه ۳ حالت مشخص را می توان مثال زد: (شایان ذکر است محاسبات در این بخش صرفاً مربوط به مقایسه رقم یارانه بنزین با قیمت سوخت بوده و سایر تاثیرات در بخش های دیگر این نوشتار بررسی شده است)

■ **الف) مصرف بنزین به میزان یارانه بنزینی دریافتی**

یکی از کارهایی که برخی در مواجهه با شرایط جدید انجام می دهند، انطباق میزان مصرف خود از خودروی شخصی با یارانه های دریافتی است. این راهکار بیشتر به درد خانوارهایی می خورد که احتمالاً با ریسک بیشتری در بودجه خود مواجه هستند. آن ها باید مصرف خود را تعدیل کنند. هم از این بابت که سهمیه بنزین یارانه ای در هر ماه محدود است و از سوی دیگر، تبعات توری پس از این هم هست که آن را باید از صرفه جویی های دیگر جبران کنند. با این شرایط جزئیات ترازنامه بنزینی- یارانه ای آن ها به شرح جدول شماره ۳ خواهد بود.

همان طور که مشاهده می شود، در این حالت یارانه دریافتی تنها در خانوارهای تک نفره کفاف سهمیه ۶۰ لیتری بنزین را نمی دهد. این افراد با فرض گفته شده، تنها باید ۳۶،۶ لیتر بنزین در هر ماه مصرف کنند تا هیچ تغییر مستقیمی در دخل و خرج آن ها به وجود نیابد. البته این افراد باید توجه داشته باشند که ذخیره بنزین کارت های سوخت تنها تا ۶ ماه قابلیت ذخیره دارد. این حال از خانوارهای ۲ نفره به بالا، امکان پوشش یارانه بنزینی برای بخشی از هزینه های بنزین آزاد نیز فراهم می شود. این رقم در خانوارهای ۲، ۳ و ۴ نفر به ترتیب حدود ۱۶،۴، ۲۷ و ۳۸ لیتر خواهد بود. در مجموع می توان گفت اگر قصد ندارید رyalی بیشتر از یارانه دریافتی را به هزینه بنزین اختصاص دهید، باید بسته به تعداد اعضای خانوار، مصرف بنزین خود را بین ۳۶،۶ تا ۹۸،۳ لیتر در ماه تعدیل کنید.

■ **ب) تخصیص یارانه بنزینی به افزایش قیمت بنزین**

خانوارهایی هستند که تمایل ندارند یا امکان این را دارند که الگوی مصرف بنزین خود را تغییر زیادی نداده و در عین حال، همه یارانه دریافتی را صرف بنزین مصرفی کنند. در حقیقت این افراد، یارانه دریافتی را صرف مابه التفاوت هزینه بنزین قبلی خود با نرخ های جدید بنزین خواهند کرد. جزئیات در جدول شماره ۴ آمده است. برای محاسبه امکان مصرف بنزین این خانوارها، باید در نظر داشت که مابه التفاوت قیمت بنزین یارانه ای در حالت جدید با قبل از سهمیه بندی، ۳۰ هزار تومان است. اگر این رقم را از یارانه دریافتی هر خانوار کسر کنیم، می توان بودجه ای را که هر خانوار می تواند صرف بنزین بکند محاسبه کرد. با این وصف، خانوارهای تک نفره تا ۵ نفره امکان مصرف ۱۲/۵ تا ۸۷/۵ لیتر بنزین به نرخ آزاد را خواهند داشت. در مجموع نیز این خانوارها می توانند بین ۷۲،۵ لیتر تا ۱۴۷/۵ لیتر بنزین را با فرض تخصیص یارانه دریافتی به مابه التفاوت نرخ های جدید و قدیم

جدول شماره ۳	یارانه بنزین	جبران مطلق هزینه بنزین در ماه (لیتر)	
		بنزین سهمیه (۱۵۰۰ تومان) لیتر	بنزین مازاد (۳ هزار تومان) لیتر
خانوار تک نفره	۵۵،۰۰۰	۳۶،۶	۰
خانوار ۲ نفره	۱۰۳،۰۰۰	۶۰	۴،۳
خانوار ۳ نفره	۱۳۸،۰۰۰	۶۰	۱۶
خانوار ۴ نفره	۱۷۲،۰۰۰	۶۰	۲۷،۳
خانوار ۵ نفره به بالا	۲۰۵،۰۰۰	۶۰	۳۸،۳

جدول شماره ۴	یارانه بنزین	جبران مابه التفاوت هزینه بنزین در ماه (لیتر)	
		بنزین سهمیه (۱۵۰۰ تومان) (مابه التفاوت با قیمت قبلی، ۵۰۰ تومان)	بنزین مازاد (۳ هزار تومان) (مابه التفاوت با قیمت بنزینی به مابه التفاوت قیمت قبلی ۲ هزار تومان)
خانوار تک نفره	۵۵،۰۰۰	۶۰	۱۲،۵
خانوار ۲ نفره	۱۰۳،۰۰۰	۶۰	۳۶،۵
خانوار ۳ نفره	۱۳۸،۰۰۰	۶۰	۵۴
خانوار ۴ نفره	۱۷۲،۰۰۰	۶۰	۷۱
خانوار ۵ نفره به بالا	۲۰۵،۰۰۰	۶۰	۸۷،۵

جدول شماره ۱ - تعدیل درآمد و هزینه ها با توجه به رشد ۳۶،۸ درصدی تورم در ۸ ماهه ۹۸ (قیمت‌ها به تومان)									
دهک اول	دهک دوم	دهک سوم	دهک چهارم	دهک پنجم	دهک ششم	دهک هفتم	دهک هشتم	دهک نهم	دهک دهم
۱،۷۶۵،۵۸۶	۲،۵۷۰،۹۸۵	۳،۲۴۶،۸۲۳	۳،۴۴۱،۴۷۸	۳،۹۲۴،۰۸۵	۴،۴۶۲،۵۶۴	۵،۱۹۷،۸۵۳	۵،۹۳۵،۱۹۳	۷،۰۴۲،۰۳۱	۱۱،۸۵۸،۸۲۷
۱،۱۷۳،۵۲۷	۱،۸۶۰،۵۸۳	۲،۳۲۲،۶۷۰	۲،۷۶۷،۰۳۱	۳،۳۲۷،۵۵۴	۳،۸۱۲،۲۹۷	۴،۵۵۶،۹۵۶	۵،۵۵۷،۳۵۳	۷،۲۹۳،۳۵۵	۱۳،۳۳۰،۸۹۸
۵۹۲،۰۵۹	۷۱۰،۴۰۲	۷۲۰،۰۱۲	۶۷۴،۴۴۷	۶۸۶،۵۳۱	۶۵۰،۲۶۷	۶۴۰،۸۹۷	۳۷۷،۶۷۱	۱۰۸،۶۷۶	۱۰،۴۷۲،۰۷۱

دهک اول	دهک دوم	دهک سوم	دهک چهارم	دهک پنجم	دهک ششم	دهک هفتم	دهک هشتم	دهک نهم	دهک دهم
۱،۹۳۷،۵۸۶	۲،۷۴۲،۹۸۵	۳،۱۹۶،۶۸۲	۳،۶۱۳،۴۷۸	۴،۰۹۶،۰۸۵	۴،۶۳۴،۵۶۴	۵،۳۶۹،۸۵۳	۵،۹۳۵،۱۹۳	۷،۰۴۲،۰۳۱	۱۱،۸۵۸،۸۲۷
۱،۲۲۰،۴۶۸	۱،۹۳۵،۰۰۶	۲،۴۱۵،۵۷۷	۲،۸۷۷،۷۱۲	۳،۳۶۷،۰۵۷	۳،۹۶۴،۷۸۹	۴،۷۲۹،۲۳۴	۵،۷۷۹،۸۲۴	۷،۵۸۵،۰۸۹	۱۳،۸۶۴،۱۳۴
۷۱۷،۱۱۸	۸۰۷،۹۷۹	۷۸۱،۱۰۵	۷۳۵،۷۶۶	۷۲۹،۰۲۹	۶۶۹،۷۷۶	۶۳۰،۶۱۸	۱۵۵،۳۷۰	۱۸۳،۰۵۸	۲۰،۰۵۳،۰۷
۱۲۵۰۵۹	۹۷۵۷۷	۷۹۰۹۳	۶۱۳۱۹	۴۲۴۹۸	۱۹۵۰۸	۱۰۲۷۸	۲۲۲۳۰۱	۲۹۱۷۳۴	۵۳۳۲۳۶
۲۱	۱۴	۱۱	۹	۶	۳	۲	۵۹	۲۶۸	۳۶
۱۲۶۷۴۱۰	۲۰۰۹۴۲۹	۲۵۰۸۴۸۴	۲۸۹۸۹۳۳	۳۴۹۶۵۵۹	۴۱۱۷۲۸۱	۴۹۲۱۵۱۳	۶۰۰۲۱۲۵	۷۸۷۶۸۲۴	۱۴۳۹۷۳۷۰
۶۷۰،۱۷۷	۷۳۳،۵۵۶	۶۸۸،۱۹۸	۶۲۵،۰۸۴	۵۹۹،۵۲۶	۵۱۷،۲۸۴	۴۴۸،۳۴۰	۶۶،۹۳۱	۴۴۷،۷۲۲	۲،۵۳۸،۵۲۲
۷۸،۱۱۸	۳۳،۱۵۳	۱۳،۸۱۴	۴۹،۳۶۲	۸۷،۰۰۴	۱۳۲،۹۸۴	۱۹۲،۵۵۶	۴۴۴،۶۰۲	۵۸۳،۴۶۸	۱۰،۰۶۶،۴۷۲
۱۳	۳	۲	۷	۱۳	۲۰	۳۰	۱۱۸	۵۳۷	۷۲

ظرف یک سال قبل از زایمان سابقه پرداخت حق بیمه شصت (۶۰) روز را داشته باشید می‌توانید از حقوق و مزایای مرخصی زایمان بهره ببرید. حداکثر مدت برخورداری ۶‌ماه است که شامل ۳ ماه قبل از زایمان و ۳ ماه بعد از زایمان است.فرمول تعیین مبلغ قابل پرداخت شامل مبلغ قابل پرداخت= مدت زمان استراحت تجویز شده × میانگین دستمزد در آخرین «۹۰» روز قبل از استراحت.